

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Oglasi, katere se mora vnaprej plačati, se računajo v širini enega stolpa in en mm visoki za enkrat 30 stotink. Za večkrat po dogovoru. —

Izdaja konsorcij »Goriške Straže«. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Pripravljeni smo!

Wilson je v svojem programu izrekel resnično besedo, da ni namreč v nobeni stvari posameznik in tudi cel narod tako občutljiv kakor glede pravičnosti. Nobena reč ne boli tako kakor prelom pravičnosti. Za pravičnost da in žrtvuje človek vse — denar, premoženje, čast in celo svojo ekzistenco. „Pereat mundus et fiat iustitia“: Pogine naj svet, a zmagati mora pravičnost.

S tega vidika naj se presoja politični nastopi primorskih Slovencev v novih razmerah, ki so nastale v naši osodepolni dobi. Pred vojsko smo bili razdeljeni v stranke in strančice, ki so vsaka po svoje delovale med našim ljudstvom. Naši voji so bili razdeljeni in razkropljeni na raznih postojankah. Tako je bilo pred vojsko. Razmere so kolikor toliko dopuščale to razcepjenost, ker je bila vsaj podlaga obstoja našega naroda v mali meri zagotovljena. Ta podlaga je pravičnost.

Po svetovni vojski pa smo morali vse svoje voje zbrati skupaj. Položaj zahteva, da je vse naše ljudstvo zbrano sedaj na eni točki za obrambo pravične stvari, ki jo hočejo nekateri brezvestneži potepati v blato. Za pravičnost smo bili takoj vsi pripravljeni za skupen nastop popustivši nekoliko druge postojanke, ki bi jih sicer tudi ne mogli več braniti, ako se omaja podlaga, ki je pravičnost. Kjer bomo hoteli sedaj nastopiti, nastopiti bomo morali z vso močjo, ker drugače ne opravimo nič. Za obrambo pravične stvari našega naroda mora biti sedaj le ena vojska. Vse stranke morajo biti obrnjene le na eno točko — v obrambo pravičnosti, ki jo hočejo nekateri našemu narodu v dejanju kratiti, dočim jo s besedo širokoustno obetajo. Ali so izpolnili naše pravične zahteve po srednjih šolah, ki smo jih imeli v barbarski Avstriji? Ali smo dobili ljudske šole v Gorici, ki jih težko čakajo tisoči otrok? In s kako neznostjo skrbijo, da bi se ne odprle! Ali so ljudske šole na deželi pravično urejene? Kje je pa svoboda naših društev in zadrug? Kaj je z imeni naših občin, zlasti ob postajah? Kdo je prekrstil imena naših poštenih slovenskih občin? Kje je avtonomija naših občin in naše dežele? Kje je deželni zbor? Kaj je z varstvom naše lastnine in osebne svobode? Zmislimo se na tiskarne v Trstu in Pazinu in na postopanje s tržaškim škofom! Zmislimo se na trganje slovenskih napisov itd. itd. Kje je torej obljubljena svodova?

Mi ne dvomimo o poštenosti italijanskega ljudstva, ki bi brez dvojbe obsodilo te reči, ko bi zanje zvedelo, naše besede merijo proti tistim, ki so to zakrivali, in ki bodo morali dati za to odgovor pred

svetom in pred italijanskim ljudstvom samim.

To so razlogi, ki opravičujejo premembo naših političnih smeri. Bilo je nujno potrebno, da smo se združili. Kdor bi hotel hoditi v teh resnih časih svoja pota, naj se poda rajši za demarkacijsko črto! Mi moramo biti kakor en moč, kakor ena roka, ki vihti orožje nad tistimi, ki bi hoteli našemu narodu škoditi v pravični stvari, v narodnem in kulturnem oziru. Pozivamo vse, zlasti inteligente, ki so našega mišljenja, in ki se morda nahajajo še v begunstvu, naj pretržejo „dopust“ in naj se podajo na svoje mesto. Jugoslavija naj pošlje naše može domov. To je naša resna zahteva!

Vgleden Italijan, ki spoznava krivičnost, ki se godé Slovincem in ga to kot omikanca boli, je rekel piscu teh vrstic: „Slovinci, organizirajte se!“ Dobil je odgovor: „Naša organizacija je izvedena. Mi smo pripravljeni!“

Mislili so nekateri, da nas bodo naše nove razmere razcepilene v stranke in strančice, in da bodo lahko svojevoljno gazili našo pravično stvar. Toda zmotili so se. Mi smo danes enotno organizirani. Naša kulturna armada je edina in močna. Mi smo pripravljeni!

Tolminsko učiteljsiše.

Še nekaj besed na naslov g. Antona Calvija, ravnatelja Škodnikovega konvikta v Tolminu in profesorja na tamošnjem učiteljsiše. Ta človek poučuje poleg svojega materinega jezika — italijanščine, — katero gotovo dobro obvladuje, tudi zgodovino in zemljepis. Mož zna nekaj slovenskih besed, ki mu pa delajo veliko težavo pri sestavi; on je konservativen in tudi, kadar govori slovensko, ne more drugače, kakor, da se zaveda svojega pokolenja. O tem, kako izborna razlaga slovensko in narekuje dijakom, bi vam, dragi bralci, lahko postregel z njegovimi narekovanji, in vi bi se držali kar za trebuhe, mašili ušesa in konečno ozlovoljeni potisnili »Stražo« v stran rekoč: »Tega je pa res treba poslati v Rovte v šolo.«

Ubooi dijaki, kateri so teh predavaj deležni, in ubogi naš narod, ki bo doživel tako učiteljstvo. Gojenci sami in tam nastavljene slovenske učne moči, bodo morale skrbeti za odpravo vsaj glavnih nedostatkov.

In kakšne so pa njegove učne poti, metode? Še vedno se je pri celotni obravnavi zgodovine začelo s stariim vekom in sicer tam pri najstarejših narodih; zakaj ti so vedno podelili mlajšim svoje misli, svojo kulturo in tudi obliko. Pri takem poučevanju je bilo tudi možno slediti dejanjem, ker ta so se vedno prikazovala kot

posledica že znanih vzrokov in so imela trdno podlago. Zastonj ne najdemo v vseh zgodovinskih knjigah take razvrstitve. Pri g. Calviju je to drugače. Da se pripise ustvarjenje vsega napredka le Rimljanom-Italijanom, zato je mož začel z Rimljanji. Kako bo učil, bi ga gotovo marsikdo rad poslušal?

Gojenci ob svojem še pičlem znanju italijanščine tega moža prav malo razumejo, zakaj predava jim v obeh jezikih, in ker nimajo knjig, jim ob koncu ure narekuje nekaj nerazumljivih, nelogičnih slovenskih stavkov, katere se morajo naučiti, če hočejo dobiti dober red. Uče se pač brez razumevanja. Mislim, da nudi učiteljsiše se svojimi obilnoštevilnimi predmeti dovolj gradiva za učenje in da ne preostaja gojencem časa še za tako novodobno slovenščino! — Zeleti je, da bo ta gošpod sam toliko razsoden in bo prepustil pouk zgodovine in zemljepisa, teh toli važnih predmetov osebi, ki bo poznala temeljito naš jezik in tudi metodo poučevanja zgodovine na srednjih šolah.

Konečno pa še povprašujemo vas, ki danes vladate v deželi, je-li to ono slovensko učiteljsiše, s katerim se toliko ponašate in zatrjujete, kako ste nam narodno pravični in blagohotni? — Nam razumevamo, da je imel vaš zagovornik g. F. Babudri prav, ko je napisal v svoji brošuri: »Novim podložnikom Italije« med drugim tudi to: »Najboljši dokaz, da vas italijanska vlada ne bo zatirala, je nje odlok, s katerim odvarja v Tolminu učiteljsiše za slovenske gojenke in gojence.«

Na to imamo samo en odgovor: Dajte nam nazaj naše izborno moško in žensko učiteljsiše in naše srednje šole v Gorici! Učitelj.

Našim čebelarjem.

Kakor sem že v 8. številu »Goriške Straže« naznanil, je odbor našega društva predložil deželnemu komisarijatu prošnjo za nabavo sladkorja za pitanje čebel.

Deželni komisarijat je ugodil tej prošnji ter nakazal 40 q sladkorja za čebelarje. V svrhu, da se sladkor pravilno razdeli, vabim vse čebelarje, ki še niso pristopili k našemu društvu, da se nemudoma zglašajo in navedejo število panjev, ki so jih vzimili ter naj povedo, koliko kilogramov sladkorja potrebujejo.

Opozoriti moram na to, da je v naši deželi še mnogo čebelarjev, ki ne poznajo dobrot organizacije, ki ne vedo, da agilno delovanje vsakega društva služi v prospeh vsakega posameznega člana.

Naše čebelarstvo društvo bo razširilo svoje delovanje na celo zasedeno ozemlje ter bo ustanovilo podružnice povsod,

kjer bodo potrebne, da s tem kolikor mogoče dvigne čebelorejo, to panogo kmetijstva v prospeh našega naroda; to naj uvažujejo čebelarji, ki še niso pristopili društvu, saj bo to njim samim le v korist. Društvo bo prirejalo po potrebi shode v raznih krajih, na katerih bodo člani deležni pouka o racijonelni čebeloreji, društvo bo skrbelo, da dobé člani po solidnih cenah razno čebelarstvo orodje; ono bo skrbelo, da bodo člani vedno dobro poučeni gledé razpečavanja svojih pridelkov itd.

Kakor je videti bo tudi vlada podpirala čebelorejo v naši deželi, kar je tudi nje dolžnost.

Zato vnovič pozivam vse čebelarje, ki še niso člani društva, naj do 15. januarja pristopijo društvu ter pošljejo članarino 2 L gospodu Francetu Golja, društvenemu blagajniku v Zaloščah pri Dornbergu. Istočasno naj na novo pristopivši člani obvestijo podpisanega potom dopisnice, koliko panjev so vzimili in koliko kilogramov sladkorja potrebujejo.

Frančišek Kašca, naduč. in društveni tajnik v Tolminu.

Pravila, katerih se moraš držati, da se izogneš pravdam.

1. Bodi pošten in ravnaj zmiraj pošteno! Poštenost najbolj zabrani pravde.

2. Privoščij svojemu bližnjemu, če mu gre dobro! Zavist in nevoščljivost sta bili že od nekdaj vir mnogih pravd.

3. Živi trezno! Alkohol razveže jezik; v pijanosti se kmalu spregovori nepremišljena beseda; posledica temu so neskončna sovražstva in brezkončne pravde.

4. Ne bodi prepirljiv in ne zahtevaj zmiraj prava zase! Zmiraj ne moreš imeti prav, pomote so povsod mogoče; brez napake in nobeden. Če bi se bil kdo proti tebi prejšil, kakor se to tebi dozdeva, tedaj preišči in premisli dobro vso stvar, in maščevanje naj ne bo tvoja prva misel.

5. Napravi si malo knjigovodstvo in skrbno in vestno vodi svoje knjige. V svoje knjige zapiši si natančno vse, kar imaš opraviti z drugimi ljudmi; posebno pa napiši si vse, kar kupuješ ali prodajaš na kredit (na upanje).

6. Za vsako stvar, katero si plačal zahtevaj pobotnico, in vse pobotnice skrbno hrani, ker tudi v najboljši urejeni trgovini se lahko zgodi, da se pozabi kaj uknjižiti ali zapisati. S svojo pobotnico pa ti lahko dokažeš, da si plačal.

7. Napravi začasa pravilno svojo oporoko ali svoj testament! Pravde, ki nastanejo zaradi pomanjkanja testamenta

Ta mora biti bolan!

Gostilničar Jozl je prav dobro vodil svojo obrt, vedno skrbel, da je svoje goste kar najbolje postregel, in zato ni čuda, da je med drugimi imel tudi lepo število stalnih gostov. Tako je hodilo k njemu vsak dan ob gotovi uri več zdravnikov, ki so se pri vrčku piva razgovarjali o svojih stanovskih zadevah. Nekega dne, ko niso imeli ravno take znanstvene medicinske tvarine za razgovor, so se zdravniki spravili nad gostilničarja Jozla, ki je bil močan kakor hrast in nepremagljivega zdravja.

»To ne gre več tako naprej«, povzame besedo doktor A., »ta naš gostilničar mora biti enkrat bolan! Mi ga moramo napraviti bolnega!«

Rečeno, storjeno. Zdravniki se med sabo podrobno pomenijo, si razdelijo vloge in med splošnim smehom se razidejo. Jutri izvršijo svoj načrt.

Drugi dan ob določeni uri pride prvi v gostilno doktor A.

»Dober dan, gospod Jozl!«

»Dober dan, gospod doktor!«

Doktor A. ga bistro pogleda in mu reče: »Kako, ali Vam je hudo?«

»O ne, gospod doktor!«

Doktor A. naroči vrček piva in gre naprej. Stalni gostje so imeli sobo čez dvorišče.

Nato vstopi doktor B. in vpije za doktorjem A.: »Ti počakaj, greva skupaj! Gospod Jozl, en vrček! Kaj pa Vam je, ali ste bolni?«

»Jaz? O ne, gospod doktor, jaz nisem bolan!« Doktor B. ga ostro opazuje in nato ponovi svoje naročilo: »Pošljite mi vrček piva!«

Za njim prisopihla doktor C. z odpeto sukunjo, z neizogibno palico pod pazduho in z rokami na hrbtu. »Hu, kako je vroče! — Gospod Jozl, vrček svežega!« Ga opazuje: »Kako, ali se počutite slabo?«

»Jaz? — O, ne!« (Boječe) »Jaz ne, — jaz se ne počutim slabo.«

»Bi mi bilo zelo žal!« pravi doktor C., zjame z glavo in gre naprej.

Jozl pokliče točaja in ga vpraša: »Ti, Mirko, ali res slabo izgledam?«

Mirko: »Jaz vas ne najdem slabega, zdravniki pa danes vsi to trdijo o Vas.«

Jozl žalostno: »Nazadnje bo pa res tako.« Boječe in polglasno zakliče: »Marta, — Marta, ah, pridi vendar sém!«

Marta, Jozlova žena, stopi iz stranske izbe in vpraša: »Kaj pa ti je?«

»Marta, poglej me!«

»Kaj pa naj vidim na tebi?«

»Ali res ničesar ne vidiš?«

»Ne, prav nič, kaj pa je s teboj prav za prav?«

»Čuj! Zdravniki prihajajo in vsi me poprašujejo, ali sem bolan, da tako slabo izgledam, vidiš, in to...«

»Beži, no! Pаметen bodi! Ali ti res česa manjka?«

»O ne. Toda ti zdravniki!«

»Ah, tvoji neumni zdravniki...«

V tem stopi doktor D. »Hvala lepa za poklon, gospa Marta, to je res lep sprejem, — dober dan!«

Doktor D. hoče smeje iti naprej, Jozlova žena pa ga zadrži in mu reče v največji zadregi: »Ah, gospod doktor, saj nisem tako hudo mislila, toda tukaj moj mož...«

Doktor D. šele zdaj pogleda Jozla in ga vpraša: »Kaj pa se je zgodilo z Vami, gospod Jozl?«

Jozl svoji ženi: »No, žena, ali vidiš? Zdaj si sama slišala.«

Doktor D. sočutno: »Ali ste bolni?«

»Ah, gospod doktor, jaz — jaz sam ne vem.«

Jozlova žena: »Vidite, gospod doktor, nič mu ni, le hitro se zmiraj zboj...«

»Čujte, gospa Jozlova! Človek nosi dolgo časa s sabo kal bolezní, predno se čuti slabega.«

»No, vidiš žena! Si slišala zdaj?«

»Sicer pa upam, da ne bo huđega.«

pravi doktor D., si naroči vrček piva in gre naprej.

Tedaj pravi žena svojemu možu: »Zdaj mi pa greš takoj preč od okna, da ne boš stal na prepihu. Tja, glej, tja v naslonjač sedi!«

Jozl se utrujen spusti v naslonjač in reče svoji ženi počasi in pretirano: »Marta, — pazi, — kdaj pride doktor E., — pa reci mu, — naj pogleda malo k meni.«

Kmalu nato res pride doktor E., stopi urno na dvorišče in zakliče: »Gospod Jozl, — vrček piva!«

Tedaj stopi k njemu Jozlova žena in mu reče: »Ah, gospod doktor, če smem prositi, pogledjte malo k mojemu možu!«

»Kaj pa je? Saj vendar ni bolan?«

»Mi ne vemo, gospod doktor.«

Doktor E. stopi po svoji navadi urnih korakov v sobo, toda naglo obstoji, ko zagleda Jozla, in se mu približa šele čez nekaj sekund. Potem mu reče z resnim glasom: »Gospod Jozl, Vi ste bolni.«

»To — so mi — drugi — gostje tudi rekli,« odvrne Jozl pretirano.

Doktor E. vzame v roko uro, tiplje Jozlovo žilo in mu reče: »Pokažite mi jezik! Tako! Malo ga opazuje in pravi nato njegovji ženi: »Vaš mož mora takoj v posteljo. Pije naj kamiličen čaj, je naj prav malo, in še to le kaj redkega, — jaz upam, da bo jutri že zopet dober. Zdaj mi pa hitro pošljite vrček piva! Zbogom!«

Jozl se je nato počasnih korakov vlekel v svojo spalnico, njegova žena pa je v kuhinji naročala, kaj naj vse pripravijo bolnemu gospodarju... .

Zdaj pa pogledimo nekoliko h doktorjem v njihovo sobo, kjer sedé pri pivu. — Lahko si predstavljamo, kako so vsakega, ki je prišel, hitro prijeli in ga popraševali, kaj in kako je opravil pri Jozlu.

Splošna veselost je naraščala z vsakim novim prišlecem; grozan krohot pa je napolnil sobo, ko je vstopil doktor E. in sporočil: »Debeli Jozl leži v postelji in žre kamiličen čaj!«

Štirindvajset ur so pustili ležati ubozega Jozla; potem so prišel k njemu trije doktorji, našli so, da je bolezen popolnoma izginila, in so mu dovolili, da je vstal. Da bi se pa pokrepčal, so mu dovolili, da je poleg kosila zavžil pol kila surve gnjati (pršuta) in tri steklenice vina.

ali zato, ker ni bil testament pravilno napravljen, stanejo zlasti kmečki stan vsako leto ogromne svote.

8. Poskrbi, da bo vtoje posestvo v zemljiški knjigi (v gruntnih bukvah) natančno uknjiženo. Nikdar ne kupi in ne prodaja kake stvari, ne da bi se to vneslo v zemljiško knjigo.

9. Bodi posebno čuječ in previden, kadar sklepaš kako pogodbo! Nikdar ne podpiši kake pogodbe, dokler nisi natančno prebral vsake besede in vsakega stavka posebej. Če prav popolnoma ne razumeš vsebine kake pogodbe, tedaj vprašaj za svet kakega zanesljivega človeka, predno podpišeš pogodbo. Lehkomišeln podpis te lahko pripravi ob vse premoženje.

10. Če misliš, da moraš začeti pravdo, predno začneš, stopi še v posvet z razumnimi možmi, ki ti bodo modro svetovali in vse poskušali, da še preprečijo pravdo. Ne pozabi, da kratka poravnava je zmiraj boljša kakor dolga pravda!

Dopisi.

Iz Gordola. Božič, kdo bi se ga ne veselil. Otrok, ki komaj zna spregovoriti besedo: »Božič«, se že veseli tega dneva. Kako se ga veseli mladina, ki komaj pričakuje, da gre k polnočnici. Veselijo se ga stari ljudje, ker jim »Božič« obuja spomine na nekdanje srečne čase. Veselili smo se ga tudi mi tu v Gordolu. Marsikdo je pred ednim mesecem imel upanje: Za Božič pa bom vendar enkrat doma pri svojcih! Saj nas je tukaj večina, ki smo Božič praznovali po raznih bojiščih, odkar se je pričela vojna. Pa nas to kdaj prej ni toliko bolelo kakor letos. Prej smo bili vsaj nekaj prosti. Ali sedaj, ko je mir, ko se po prestanem trpljenju vse doma veseli, smo mi tukaj obdani od žice.

Kakšen prizor je nudila ta dan naša baraka: tam v kotu si videl moža, ki ima doma družino, kako je zamišljen milo zdihoval po domu. Ozrl si se okrog in si videl moža v pogovoru z mladenci, kako sta tožila drug drugemu svoje gorje. Tudi če bi vse koticke prebrskal, ne bi našel niti ene reči, ki bi spominjala na Božič. Običajnega »drevesca« ni bilo. Čuti ni bilo pesmi: »Tiha noč«. Pogrešali pa vse edno nismo petja. Pelo se je cel dan lepe narodne pesmi, saj v pesmi pozabi človek na vse trpljenje. Priboljšek smo pa imeli ta, da smo vdobili košček govejega mesa, ker drugače nam nudijo vedno le mrzlo ameriškansko meso. Bliža se tudi Novo leto, pa tega se ne veselimo. Ker gorje nam, če nas v novem letu čaka toliko trpljenja, kakor smo ga prestali v starem letu. Dovolj nam je, če se spominimo na Peschiero in na utrdbo »Procolo« v Veroni. Upamo pa, da se bliža konec našemu trpljenju in da bomo v prihodnje bolj srečni. Mnogo sreče želimo vsem čitateljem »Goriške Straže« in sploh vsem goriškim Slovincem. Interniranci v Gardolu: Joško Bajt, Alojz Gravnar, Albin Komac, Leban, Devetak, Bremec.

Na Dobrovem v Brdih priredi mladina v nedeljo, dne 11. t. m. veselico z vspehom: Moški zbor: 1.) V. Vodopivec: Zarjavela d' vica, 2.) Dr. A. Schwab: Slanica, 3.) E. Adamič: Vasovalec, 4.) Veseloigra: Martin Krpan, v 4 dejanjih. Med odmori igra domača godba. Ker je to začetek izobraževalnega dela med ljudstvom v sedanjih časih, pričakuje se obilne vdeležbe.

Iz Volč. Dne 29. decembra m. l. je imelo tuk. »Bralno in pevsko društvo« svoj redni občni zbor za nastopno leto. Ob nad pričakovanje obilni udeležbi pozdravi g. predsednik zbrane stare in nove člane z lepim nagovorom, vzpodbujajoč jih k nevtrudljivemu delu za prosep društva, katero je ta občni zbor poklical iz štiri in pol letnega spanja.

Društvo je izgubilo vsled vojne vse svoje imetje, a že takoj ob prubidi kaže, da ne bo dolgo, ko bo s požrtvovalnostjo svojih članov zopet razpolagalo z novim inventarjem.

Kot nikdar popred, kaže naše ljudstvo zavednost in ljubezen do svojega naroda in se oklepa društvenega življenja, vedoč: »V sloji je moč«.

Iz Idrije. - »Podporno društvo za dijake na realki v Idriji« si je na rednem občnem zboru dne 19. decembra m. l. izvolilo nov odbor, in sicer: predsednik Robert Kenda, profesor na realki v Idriji; predsednikov namestnik: Dragotin Lapajne, trgovec v Idriji; tajnik: dr. Andrej Budal, realčni suplent; blagajnik: Ljudevit Mlakar, realčni suplent; namestnika: dr. Milan Papež, rud. nadzdravnik, in Filip Vidic, rud. oficijal; preglednika računov: Franc Sinkovec, poduradnik v pok., in Franc Novak, realčni suplent. Ker je sedaj realka v Idriji edino tovrstno vzgajališče za ukaželjno slovensko srednješolsko mladino v zasedenem ozemlju, se društvo obrača do vseh onih, ki jim je v današnjih težkih razmerah vzgoja in omika naše mladine resnično pri srcu, da z denarnimi prispevki v prid uobzornim in vrednim dijakom pomagajo lajšati bedo,

ki pri nas tako pogosto ovira mlade duševne moči, da se ne morejo tako razviti, kakor bi bilo želeto v skupnem narodnem interesu. Vse naše občine, hranilnice, posojilnice, društva, korporacije itd., pa tudi rodoljubni posamezniki, naj se o novem letu spomnijo, da je v Idriji na realki zbrane mnogo slovenske mladosti, ki tvori up in bodočnost našega naroda, a nima čestokrat niti najpotrebnejšega odela in obuvala, da bi mogla uspešno obiskovati šolski pouk. Darujmo z veselim srcem vsak po svojih močeh; kar žrtvujemo za našo mladino, to je najbolje naložen narodni kapital. Prispevki naj se pošljejo po poštni nakaznici na naslov: Podporno društvo za dijake na realki v Idriji.

(Opomba ured.: Priporočamo to važno zadevo, kdor le more, naj nakaže in pošlje.)

Iz Tolminskega. Opetovano in mnogo se je že pisalo o tem, kako dalekosežne so lahko posledice, ako se javni uslužbenci radi nerazumevanja jezika, ki ga govori naše ljudstvo, ne morejo sporazumeti s strankami.

V dokaz in v poduk naj služi naslednja resnična zgodba:

Pred nedavnim časom je bil neki župan v našem okraju pozvan na vojaško poveljništvo. Ker se le-ta ni mogel dogovoriti z dotičnim poveljnikom, je ta poslednji hotel pozvati kot tolmača neko žensko, katera pa županu ni bila všeč. Da si pomaga iz zagate, si pokliče v spomin vse italijanske besede, katere je razumel in vzklikne: - »No kvešta, no, dominus vobiskum - naj pride!«

Nastal je velik krah, a konečno so gosposde vendar le razumeli, da želi župan gosp. župnika za tolmača.

Srpenica. Pod naslovom: »Srpeniška mladina«, so priredili mladenci in dekleta na sv. Štefana dan in ponavljali na Novo leto Jurčič-Cesnikovo igro: Domen. Pokazati so hoteli, da je živa potreba, sporedno s čiščenjem njiv in zidanjem domov, tudi izobrazba duha. Ako upoštevamo to, da so vsi igralci nastopili prvič na odru, moramo reči, da je igra uspela naravnost sijajno. Izvzet ni nikdo. Vendar Urh in stara Meta zaslužita naravnost javno pohvalo! Odgon Domna v vojake in Metin blagoslov na smrtni postelji, je moral iz vsacega očesa spraviti solzo. Prvi nastop je pokazal, da je povsod, v vsakem kraju mogoče kaj napraviti, le treba je malo dobre volje in požrtvovalnosti.

Fantje, dekleta! po tej poti naprej, ta Vas pelje k izobrazbi in napredku, katera sta v tem času neizrečeno potrebna. Videli ste, da se človek lahko na pošten način sam zabava in te zabave še lahko drugim košček odsjopi, kateri so vam za njo iz srca hvaležni. Prosimo kmalu še kaj!

Iz Rihberga. V Peklu je 14. m. m. umrla 87 let stara gospa Terezija Pečenka. Pokojnica je bila daleč okrog znana kot blaga, mirna in ljubeznjiva gospa --- ubogim prava mati, zlasti v prejšnjih časih. Rodom je bila iz glasovite in nekdanj silno bogate družine Jelen iz Doberdoba. Ta rodbina Jelen je bila - baje iz turških časov - plemenitega stanu. Diploma z grbom se še nahaja v družini Pečenko v Peklu. Blagopokojni naj sveti za njena dobra dela večna luč!

V vasi se je zadnji dan leta dogodila grozna nesreča. Mladenci Franc Valič, kovač, 28 let, je izpraznil polne šrapnele. Hotel je z gromenjem »topičev« proslavljati večerni ples in pozdraviti novo leto. Pri izpraznjevanju četrtega šrapnela, je ta eksplodiral. Drobci šrapnela so Valiča grozno ranili v obe roki ter v desno stran obraza, kjer mu je izbito oko obviselo na razmesarjenem licu. Oče in sosedje so ga tik pred nesrečo svarili a vse zastopili! Prepeljali so ga takoj v bolnišnico v Gorico. Čudno je to, da je bil ponesrečeni tekem vojske pri izdelovanju šrapnelov v tovarni pri Dunaju. Lahko bi bil znal, kako nevarna je ta reč! -- Po vrnitvi iz begunstva je pri nas z municijo ponesrečenih krog 7, eden smrtno. Ako ta ostane živ, bodo štirje brez očesa. -- Kdaj bo konec teh nesreč!

Iz Vrtojbe. Šola pri nas je po dolgem odlašanju vendar pričela s svojim delovanjem. Vpisanih je dosedaj 238 otrok, računa pa se na okroglo 250 učencev. Za sedaj je dvorazrednica, a opozarjamo že danes merodajno oblast, da je to premalo. Zahtevamo najmanj še eno učno moč, ker drugače bo uspeh dvomljiv. Pred vojno smo imeli trirazrednico. Tudi pot do šole naj se popravi. -- Društva pri nas še vsa spijo. Imeli smo jih precej in vsa so uspevala. Rojaki; vzbudite se! Strah pred preganjanjem ni opravičen. Koliko dela nas čaka, da popravimo, kar nam je vzela vojska na tem polju. Ne bo v korist nobenega, ako bo vladalo še nadalje mrtvilo pri naših društvenih organizacijah. Saj dobre volje je dovolj, le začeti moramo. -- Cerkev nimamo. Ona podrtija, v kateri se opravljajo sedaj vsa dela, ne zasluži imena. Vsaj poštna baraka naj se zgradi. To je svrhu. Sedanji prostori so nevarni in

nju, lahko se porušijo od dne do dne. Merodajne osebe, pobrigajte se, da se postavi dostojno in varno zbirališče za vernike. Zakaj ne bi šlo ravno pri nas, ko je šlo in gre povsod drugod. Le ganiti se je treba! -- Obnavljanja mi ne poznamo. Podrto je vse, a popravljati se ne nič, da, prav nič. Povsod drugod gre delo naprej, četudi le prav počasi, le pri nas se ne napravi prav nič. In potrebni smo pomoči bolj kakor marsikje drugje. Ali je krivda na tem le drugod, ali ne morda tudi vsled nemarnosti domačih odgovornih oseb! -- Begunci so se vrnili v zadnjem času v velikem številu. Naznanjeni so novi, toda mi bi rojakom svetovali, da ostanejo vsaj čez zimo, kjer so. Doma je hudo. Niti dovolj barak ni na razpolago. Potrpite vsaj do spomladi, potem bo ugodnejše za vrnitev.

Iz Tolmina. - Resolucija tolminskega učiteljskega društva. Na občnem zboru tolminskega učiteljskega društva je bila sprejeta soglasno naslednja resolucija: Društveni občni zbor obsoja vedenje nekaterih tovarišev in tovarišic, ki se tudi v teh resnih časih dosledno, morda celo namenoma prav nič ne brigajo za stanovsko in društveno organizacijo; nekateri niso niti udje društva. Dandanes ni pač nikakega izgovora za pristop k društvu, ker je isto le stanovska organizacija brez političnih naziranj. Dosledno bi bilo od njih, da bi odklanjali tudi vse materijelne koristi, katerih bi bili deležni brez svojega truda. To nezanimanje dokazuje le njihovo kulturno poslanstvo. Tako vedenje moramo imenovati nestanovsko in netaktno. Vabimo torej vse neorganizirano učitelstvo v društveno okrilje. Odbor.

Mavhinje. V odgovor na uvodni članek »Goriške Straže« št. 10., v katerem se pozivljajo društva na delo, podajemo dejstvo, da je tukajšnje telovadno društvo priredilo v l. 1919. že dve zabavni veselici. Na praznik sv. Štefana je veselica z precej obširnimi programom: godba - petje in igra dvodejanka: »Pravica se je izkazala«, sijajno vspela v splošno zadovoljnost ogromnega občinstva.

V šaljivem prizoru je pokazal neki bivši vojak, kaj je donesla štiriletna vojska, namreč: celo vrsto odlikovanj na prsa, na telesu pa pohabljenje in ohromelost ter »lajno« pod pazduho.

Takih in enakih zabav si želimo še in upamo, da novo leto nam donese še marsikaj lepega.

Pri nas je do zdaj 50 naročnikov na »Goriško Stražo« in gotovo se bo v novem letu to število še povišalo, ker je list vsem priljubljen.

Iz Slapa. - Kako kdo po nedolžnem lahko postane zločinec. Na Slapu v Idrijski dolini se je pripetil sledeči dogodek: V neki hiši so bili nastanjeni italij. vojaki in sicer v pritličju. Seveda so bili včasih bolj glasni in tudi pozno v noč. Raditega pa ni imela domača družina v zgornjih prostorih nočnega miru. Zato je potrkala enkrat gospodinja s stolic ob tla, da bi bili gospodje spodaj bolj tihi. Razume se, da ta opomin ni ničesar izdal. Med tem časom pa se je prebudil šestleten otrok, kateri je spal z materjo v isti sobi. Mati prižge luč in vidi, da so odeje zlezle raz otroka in da so visele noge otroku čez posteljnjak. Ko mati otroka odeva, otrok joče in ne more razumeti, zakaj mu mati polaga noge v posteljo in vpije, naj ga pušti pri miru. Mati pa se je razjezila in zakričala nad njim: »Ali ne vidiš, da so ti noge čez posteljo majale!« Beseda »majale« pomenja v laškem jeziku -- prasec. Gostje so spodaj to besedo slišali in takoj so šli gospodinjto tožit na orožniško postajo, češ, da jim je rekla prasec. Seveda je morala gospodinja med to aretacijo marsikako hudo požreti. Šele po dolgem prerekanju in s pomočjo raznih besednjakov je bila žena oproščena nadaljnjih sitnosti.

Iz Bovca. Ne mislite, da je pri nas popolnoma izumrlo družabno življenje, dasiravno je naša občina vsled vojnih grozot mogoče mnogo bolj trpela, kakor marsikatera druga na Goriškem. Četudi ljudje mnogo trpe, ker nimajo še obnovljenih svojih bivališč in so prisiljeni, prebivati po barakah, vendar je med našim ljudstvom zelo dobro razpoloženje. Udani v usodo, zavedajo se vsi, da je ravno sedaj najbolj potrebno, združiti vse svoje moči v eno strujo, da jim bo mogoče tem lažje kot braniteljem svojih narodnih pravic in gospodarskih koristi biti vedno pripravljanim.

Niso se še obnovila vsa narodna društva v našem trgu, ki so se pred vojno razveseljevala nad svojim cvetočim razvojem. Kot prvo je zopet oživelo tukajšnje pevsko društvo »Rombon«. V nedeljo, dne 7. decembra 1919. se je vršil občni zbor tega pomembnega društva. Kaj razveseljiv je bil uspeh. Veselje je prevzelo človeka pri pogledu na domače fante in dekleta, ki so se skoraj polnoštevilno udeležili občnega zbora in se uduševljeni prijavljali kot redni člani k društvu. Društveni zbor je tedaj nad 40 članic in članov. Pevske vaje se vrše redno vsak teden štirikrat in lahko se reče, da bo za-

mogel zbor v najkrajšem času razveseliti javnost z našimi krasnimi pesmimi, dasiravno se mora društvo danes boriti še z velikimi težkočami.

Pevsko društvo je danes velike važnosti in zato pozivljamo vsakega, da pristopi k društvu, če že ne kot redni, pa vsaj kot podporni član.

Pevkam in pevcem pa kličemo: Le tako vstrajno naprej in ne bo se nam treba bati bodočnosti. - Bovčan.

Po dolgem času smo v Bovcu vendar v splošno zadovoljnost starišev doživeli otvoritev šole pred dobrim mesecem; prostori so se najeli v občinskem domu. Sedaj poučujejo 3 učiteljske učne moči.

Kar se je s toliko težavo doseglo v Bovcu, je za Čezsočo še vedno nerešeno vprašanje. Šolskega pouka še vedno ni. Očetje in matere s skrbjo povprašujejo, kaj bo z njihovimi otroci. Prostora manjka. Soba, namenjena za pouk, stoji že skoro 2 meseca v istem stanu brez poda in vrat. Saj to bi bilo dovršeno z lahkoto v enem tednu. Prosimo, ne obljub, marveč dejanj.

Zopet avtomobilna nezgoda. Na praznik sv. Štefana je odhajala »autocorriera« nekaj kasneje iz Bovca. Pri polni hitrosti privzoci na zločnem ovinku še v trgu nasproti težek avtomobil. Ker se avtomobila nista mogla več ustaviti ne izogniti, trčila z vso silo drug ob drugega. Pripisovati je izvanredni sreči, da ni bilo žrtev. Avtomobila seveda sta oba pokvarjena. Izmed potnikov je g. nadučitelju Uršiču pritisnilo nogo, da je moral ostati par dni v postelji. Neko damo, ki je sedela v nasprotnem avtomobilu pri ščierju, je dvignilo s sedeža, tako da je po zraku priletela na drug avtomobil brez poškodbe. Kakor se vidi, mi Gorjani, ki smo navezani na voj. avtomobilno zvezo, nikoli nismo varni življenja.

Zakaj vendar ne prične obratovati predvojna avtomobilna družba na splošno željo in zadovoljnost prebivalstva? Kakor se čuje, so se zato zavzela vsa županstva gor. soške doline pri gener. komisarijatu v Trstu. Radovedni smo, kdaj se kaj doseže. Čakamo in opazujemo! ...

Politični pregled.

Novi predsednik francoske republike. Kakor se poroča, bo Clemenceau izvoljen za predsednika republike z večino najmanj 75 glasov. Ministrski predsednik postane baje Millerand, Poincaré pa, sedanjí predsednik republike, ako bo s tem zadovoljen, postane minister za finance.

Na Ruskem se dogajajo v zadnjem času res čudne stvari. Boljševiki so premagali od zaveznikov vzdrževane sibirské armade pod poveljstvom admirala Kolčaka, in je rudeča vihra preplavila že polovico Sibirije in prepodila vse nasprotnike, ki drve v divjem begu na vse strani. Boljševiki so že prodrli do Bajkalskega jezera, kjer se sedaj bojujejo z rednimi japonskimi četami. Na vsak način je ruski boljševizem postal s to zmago svetovni činitelj, s katerim bo morala v kratkem ostala Evropa in Amerika računati. Kam bodo še dovedli boji med boljševiki in Japonci, ne ve nikdo. Ali na sledeče važno dejstvo moramo že sedaj opozoriti naše čitatelje: strašilo Evrope, rumena nevarnost, je sedaj pred durmi, in v prihodnjih desetletjih se bo reševalo vprašanje usode rumenega plemena. Njegov Pijemont - Japonska, ki je z izidom rusko-japonske vojne presenetila svet, postaja vsak dan močnejša in vplivnejša. Požrla je Korejo. Mandžurija je tudi že njena, na Kitajskem se širi njen vpliv, v holandski Indiji nadzoruje vsako gibanje -- Japonska, cela Polinezija je že v njenem območju in sedaj stoji japonske čete globoko v Sibiriji, ob Bajkalskem jezeru v boju z boljševiki. Sicer so Japonci tam po nalogu entente, ali kdo ve, če ne požrejo ob ti priliki za odškodnino oziroma v garancijo še kos Sibirije.

Na Ogerskem se odpravlja delegacija za mirovna pogajanja v Pariz; na čelu ogrske delegacije je Apponyi. Za novo leto je imel predsednik ogrskega narodnega sveta, Huszar, nagovor, v katerem je rekel med drugim: »Mir bo le, če bo pravičen, resničen in primeren. Če bi to bil mir nasilstva, tedaj ta mir ne bo trajen; to bo nesreča ne samo za Ogersko, ampak za vse evropske narode. Naj stori iz nas konferenca, kar hoče, brez plebiscita (ljudskega glasovanja), se ne bomo mogli nikdar odpovedati svojim deželam, ker se ne more ločiti milijone ljudi od edne države in jih priklopiti drugi, ne da bi se jih prej zato vprašalo. Zato moramo mi in naši delegatje odločno zahtevati plebiscit v vseh ozemljih, ki se nam jih hoče vzeti.« To je lepo in pravično, a naj bi veljalo za vse narodnosti v vseh državah. **Italijanski ministri predsednik.** Nitti, je odpotoval v Pariz in bišče v Londonu tudi Lloyd Georgesa, s katerim se potem povrne h posvetovanju v Pariz. Gospodarski položaj je težak, treba je iskati pomoči; politični položaj je zamotan in nejasen, zamotal ga je posebno še D'Annunzio s svojo pustolovščino na Reki.

Brez posebnega obvestila!

Vsemogočni je poklical dne 4. jan. t. l. k sebi nenadoma našega preljubljenega očeta

Andreja Lutman,

posestnika in bivšega župana.

Izrekamo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku in nam izrazili sožalje.

ŠTANDREŽ, dne 6. jan. 1920.

Žalujoča družina.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

Gorica, Montova hiša.

Zaloga na drobno in na debelo:

Pisarniških in šolskih potrebščin.

Cigaretni papir.

Svalčice za cigarete.

Razglednice, Pisemski papir.

Podobe v okvirjih in brez okvirjev

Rožni venci, svetinje itd.

Slovenske leposlovne knjige.

Dr. Valjavec, Italjansko slovenski slovar in Iskravec, Slovensko-italjanski slovar.

Kleimayer pl. Ferdo: Priročna slovnica italijanskega jezika.

Slovenski koledar,

Vedež,

Žepni koledar,

za leto 1920.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32, I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12. in od 3. do 5. popoldne.

Ob sobotah in pred prazniki pop. ter ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Občina Vipava bo prodala potom javne dražbe

dne 18. t. m. ob 2. uri popoldne na licu mesta, svoje posestvo „Vila Ana“ z restavracijo, kopalščem in raven ležečim zemljiščem.

Pisarna odvetnika Dr. H. TUMA išče

daktilografino

za slovenščino.

Ponudbe Via XXIV Maggio 8.

MIHA KOZMAN
Gorica, Via Rastello 27

Bogata zaloga kmetijskih, lesnih — kakor tudi zaloga hišnih in kuhinjskih potrebščin. Velika izbira krogelj za balincanje, steklenih izdelkov in ilnatih posod. —

Zobozdravniški atelje

Dr. J. BAČAR
IN ZOBOTEHNIK
V. C. HANSEN

ulica 24 Maggio (prej ulica Tre Rê) št. 9
(v bližini kapucinske cerkve).

Brezbolesto izdiranje in plom-biranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

Dr. Bačar izvršuje ravnotam svojo splošno zdravniško prakso.

Okrajna bolniška blagajna v Gorici.

Štev. 30/R/19.

Razpis službe.

Razpisuje se pri podpisani okrajni bolniški blagajni mesto preglednika — vratarja.

Prosilci morejo poizvedeti službene pogoje pri vodstvu blagajne, kateremu je predložiti tozadevne prošnje do 20. jan. 1920.

Za načestvo Okrajne bolniške blagajne v Gorici, dne 31. decembra 1919.

Predsednik: G. Povodnich I. r.

Oskar Bruggnaller

v Gorici, Nunska ulica št. 6.

Velika izbira rakev, umetnih vencev in drugih pogrebnih potrebščin. — Delo domače — cene zmerne. Naročila se izvršujejo točno.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril

krojaško delavnico s trgovino.

MAKUZ JOSIP, Via Ponte Nuovo 22 sedaj Viale XX Settembre, GORICA.

Izjava.

Podpisani naznanjam, da nisem plačnik za dolgove, ki jih napravi moj sin Josip.

Janez Pavšič, oče
Čepovan 35.

Dve gospodični večji slovenskega, italijanskega in nemškega jezika

: iščete službe :
kot blagajničarki v kakšni trgovni.

:: :: Naslov pove naša uprava. :: ::

Kmetovalci pozor!

Ta mesec pride zastopnik tvrdke K. & R. Ježek Blansko (tovarna kmetijskih strojev), kateri bode razprodajal razne po vojni poškodovane a še uporabne slamoreznice, grozdne mline itd. Interesenti naj blagovolijo vprašati pojasnila pri

JOSIPU DEKLEVA, dediči Vipava.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ vabi vse člane, ki so bili člani tega društva v letu 1914 oziroma 1915, v nedeljo 18. januarja t. l. ob 10. uri v „Mali Dom“ Via Bertolini na

občni zbor.

DNEVNI RED: blagajnikovo poročilo in volitev novega odbora.

Za odbor: JOSIP KENDA.

Ivan Kacin, Gorica Via Ascoli št. 31. I. -

(za Kornom).

Izdeluje vsakovrstne harmonije za pevska društva, cerkve, itd. Popravlja in uglašuje tudi cerkvene orglje, istotako druge muzikalne instrumente. Kupuje stare harmonije, glasovirje, violine, itd. Vse izvršuje točno po naročilu.

Hruškova drevesca - -
- - - - najboljša vrsta

se dobi pri

Josipu Štrekelj v Komnu.

Samo ISTRIJANSKA pristna domača VINA

G. Ritossa Karoiba (Istra).

Zaloga Gorica, VIA TRIESTE št. 13.

Bostilna P. Kamenšček

se priporoča sl. občinstvu

- Piazza Corno št. 7. -

Neporabna stavba,

ki meri okrog 1000 m² je na prodaj v Senožečah. Material se proda skupno ali na drobno. — Pojasnila daje

I. Franetič, Dolenjvas pri Senožečah.

Brez posebnega obvestila!

Potrjim srcem nanznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni soprog in oče, gospod

Dr. JANKO BRATINA,

profesor v Ljubljani in bivši knjižničar na goriški licealni knjižnici,

izdahnil po kratki in mučni bolezni svojo blago dušo v ljubljanski deželni bolnici, dne 4. t. m. komaj 38 let star.

GORICA, dne 6. januarja 1920.

Žalujoci ostali:

Viktorija, soproga.

Branka, Vojke, otroka.

Tvrčka Teod. Hribar v Gorici, Corso Verdi št. 32

išče trgovsko izobraženo

blagajničarko-knjigovodkinjo.

Znati mora poleg slovenskega tudi italijanski jezik v govoru in pisavi.

Ponudbe sprejme do 15. t. m.

Svoji k svojim!

Domača tvrdka z vinom

EVG. RAJER, gledališka ul. 20

naznanja cenj. odjemalcem otvoritev

Filialke na Kornu pri „GORJANCU“

ter se toplo priporoča.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3 1/2 0/0, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu.

Vinska klet = dedičev =
Alojzija Fogar

se je zopet odprla na pol poti proti

SOLKANU